

HİKMETLİ KURAN ÇALIŞMASI

Nedir Hikmetli Kur'an Çalışması?

Allah insanları ve cinleri kendisine kulluk için yaratmış¹ ve kulluğun esaslarını bildirmek üzere nebiler göndermiş onlara kitabı ve hikmeti öğretmiş², nebilerini de ümmetlerine kitabı ve hikmeti öğretmekle görevlendirmiştir.

الرُّ كِتَابٌ أُحْكِمَتْ آيَاتُهُ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ

ELİF! LÂM! RÂ! Bu; daima doğru hükümler veren ve her şeyin iç yüzünü bilen Allah tarafından, ayetleri hüküm bildirir hale getirilmiş ve aynı zamanda ayrıntılı olarak açıklanmış bir kitaptır.

أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنَّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ

Bu Allah'tan başkasına kulluk etmemeniz içindir, ben de onun tarafından size gönderilen uyarıcı ve müjdeciyim.(Hud suresi 1-2)

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ

Nitekim içinizden birini size elçi olarak gönderdik. O size, ayetlerimizi bağlantılarıyla okur, sizi geliştirir, kitabı ve hikmeti öğretir. O size bilmediğiniz şeyleri öğretir.(Bakara suresi 151)

وَلَقَدْ جِئْنَاهُمْ بِكِتَابٍ فَصَّلْنَاهُ عَلَىٰ عِلْمٍ هُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

Şurası bir gerçek ki, biz onlara, inanan ve güvenen bir topluluğa rehber ve ikram olması için bir ilme göre ayrıntılı olarak açıkladığımız bir Kitap getirdik. (Araf suresi 52)

كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُوا الْأَلْبَابِ

Bu bereketli bir kitaptır. Onu sana indirdik ki âyetler arasındaki bağlantıları görsünler ve sağlam duruşlu olanlar ondan bilgi edinsinler.(Sad suresi 29)

Hikmetli Kur'an çalışması, işte bu hikmeti öğrenme ve ayetler arasındaki doğru bağlantıları kurarak ilgili ayetleri birlikte okuma çalışmasıdır.

Neden Hikmetli Kur'an Çalışması?

Kur'an'ı doğru anlamak her Müslümanın görevi, fakat Arapça bilmek her Müslümana farz değildir. Bu amaçla düzenlenen mealler ilk bakışta büyük bir ihtiyaca cevap veriyor gözükse de dikkatli bir okuyucu için kısa sürede, ayetleri anlamada yeni problemlerin kapısını aralamaktadır. Ayetleri kendisinin bizzat apaçık olduğunu söyleyen bir kitabın³, çok anlamlılık bahanesiyle arzu edilen her şeyin söylendiği bir kitaba dönüştürülmesi hem Müslümanlar hem de Müslüman olmak isteyenler açısından ciddi bir kafa karışıklığına yol açmaktadır⁴. Öyle ki, sırf Kur'an'ın ne dediğini doğru

¹ Zariyat suresi 56.ayet

² Enam suresi 89.ayet

³ Hicr suresi 1.ayet

⁴ Ali İmran suresi 7. ayet

anlamak için Arapça öğrenen Müslümanlar bile zihinlerindeki kavram karmaşasına son veremez haldedir. Bu duruma bir çözüm olması için önerilen karşılaştırmalı meal okumaları da ne yazık ki bir süre sonra ekol tartışmalarına kurban gitmektedir.

Hâlbuki Rabbimiz kitabı indirmiş ayetlerini bizzat kendisi açıklamış ve ayetler arasındaki bağlantıları kurmanın metodunu yani hikmeti de öğretmiştir. Elbette Allah'ın nebilerine, onların da ümmetlerine öğrettiği hikmet metodunu ortaya koymak ilim sahibi ehil Müslümanların, Kur'an'ın ifadesi ile bilenler topluluğunun görevidir fakat metodu iyice anladıktan sonra ilgili ayetleri birlikte okumak ve karşılaştırmalı okumalarda doğru ile yanlış birbirinden ayırt etmek Arapça bilmeyen insanlar için de oldukça kolaylaşmaktadır.

Kur'an'ı, insanların yorumlarından arınmış yani sadece Allah'ın sözleri olarak okuduğunu anlamının ölçüsü ise kalpte oluşan tatmindir. Kur'an'ın ifadesiyle bu zikirdir ve zikrin kalplerde oluşturduğu tatminin yerini tutacak başka bir şey yoktur⁵. Ayetler arasında bağlantı kurarken Arapça metni esas almak şarttır çünkü kıyamete kadar bozulmayacak olan ilahi metnin yerini tutacak bir çeviri yoktur. Üstelik artık internet ortamında yayınlanan meal metinlerinin mevcut çevirileri sık sık güncellenmekte meal yazarları ayetlere ya da kavramlara verdikleri anlamları değiştirebilmektedir. Böyle durumlarda meal merkezli kurulan bağlantıların da sürekli değişmesi kaçınılmaz olmaktadır. Her ne kadar Kur'an, her okumada mana açısından kendini güncelleyen mucizevi bir metin olsa da, bu durum kelimelere verilen karşılıkların sürekli değiştirilmesi ile anlaşılabilirlik açısından içinden çıkılmaz bir hal almaktadır. İşte tam bu noktada orijinal metnin esas alınması problemi kökünden çözmektedir. Böylece hem ilgili ayetlerin arasındaki bağlantının doğru kurulup kurulmadığı hem de kelime ve kavramlara doğru anlam verilip verilmediği bizzat Kur'an tarafından kontrol edilerek ortaya çıkarılmış olmaktadır.

Hikmetli Kur'an çalışması okumalarında şahit olacağınız en önemli şeylerden biri de, sureleri çalışırken birbirini takip eden iki ana ayetin arasına yerleştireceğiniz ana ayeti açıklayan ilgili ayetleri, hangi sınırdaki tutmanız gerektiği konusunda birbirini takip eden ayetlerin muhteşem rehberliğidir. Diğer yandan hikmet metoduna yönelik bu okuma, asla bitmeyecek bir okuma biçimidir. Çünkü ayetler arasındaki bağlantılar statik değil, tıpkı beynimizdeki sinir hücrelerimiz gibi dinamik özelliktedir. Yani biz aklımızı kullandıkça, nasıl beynimizin kapasitesi sinir hücreleri arasındaki bu dinamik bağlantılar sayesinde artıyorsa, tıpkı bunun gibi Allah'ın ayetleri de, onları okumaya, anlamaya ve uygulamaya koydukça, hikmetini öğrenme kapasitemiz de artacaktır.

يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ

Allah, hikmeti gerekeni yapana verir. Kime hikmet verilirse, ona çok hayırlı bir şey verilmiş olur. Bu bilgiye sağlam duruşlu olanlardan başkası ulaşamaz. (Bakara suresi 269)

Aslında her Müslüman ömründe bir kez olsun Kur'an'ı ilgili ayet bağlantılarıyla baştan sona okumalıdır. Eğer hikmetin önemi yeterince idrak edilirse Kur'an Kursları da kurumsal anlamda tam bir işlerlik kazanmış olacaktır. Her Müslümanın ihtiyaç duyduğu her dönemde, özellikle de ergenlik döneminde bu eğitimi alması, hayatına Kur'an ile yön verebilmek için bir başkasının yorumuna ihtiyaç duymadan bizzat Kur'an'ın ne dediğine yönelmesini sağlayacaktır. Fatiha suresinde yalnız Allah'a kulluk etmekle kastedilen tam da budur⁶.

Ne geçmişte ne de gelecekte değil, şimdi ve burada, bana hitap eden, benim problemlerimi çözen, üstelik yaratılışıma çok uygun olduğu için kalbimi tatmin eden bir hayat rehberi... Böyle bir kitaba kim iman etmek istemez ki?

⁵ Rad suresi 28.ayet

⁶ Fatiha suresi 5.ayeti